

НЕКРОЛОГ

ЛОГІКА ЖИТТЯ: ПАМ'ЯТІ ЄВГЕНА ЧЕРНОІВАНЕНКА

11 січня 2021 р. перестало битися серце відомого українського філолога, теоретика літератури, професора кафедри теорії літератури та компаративістики Одеського національного університету імені І. І. Мечникова Євгена Михайловича Черноіваненка. Понад 40 років творчого життя віддав він науковій і викладацькій роботі, залишив після себе чималий науковий доробок. З 2003 р. був незмінним деканом філологічного факультету. За час його роботи на посаді декана на факультеті було створено кафедру болгарської філології, кафедру журналістики, кафедру видавничої справи, кафедру реклами та зв'язків з громадськістю; останні три кафедри згодом було виокремлено в самостійний факультет; започатковано нові спеціалізації з польської мови, сербськохорватської мови, українсько-російського перекладу; облаштовано кабінет болгаристики, кабінет польської мови, телерадіостудію.

Є. Черноіваненко народився 24 листопада 1952 р. в м. Нижанковичі Дрогобицького району Львівської області. У 1975 р. закінчив філологічний факультет Одеського державного університету імені І. І. Мечникова, після чого всі роки працював в університеті — спочатку на кафедрі російської мови як іноземної, згодом у деканаті по роботі з іноземними студентами, на кафедрі теорії літератури і компаративістики, де був лаборантом, асистентом, аспірантом, старшим викладачем, доцентом, професором.

У 1983 р. він захистив кандидатську дисертацію «Автор і герой. Проблема автобіографізму в прозаїчному творі» в Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. З 1984 по 1989 рік обіймав посаду заступника декана факультету. 1991 р. став переможцем всеукраїнського конкурсу авторів підручників і навчальних посібників «Трансформація гуманітарної освіти в Україні» і того ж року вступив до докторантури за спеціальністю «Теорія літератури». 1997 р. опублікував монографію «Літературний процес в історико-культурному контексті. Розвиток і зміна типів літератури і типів літературно-художньої свідомості в російській літературі XI—XX століть».

У 2002 р. Є. Черноіваненко у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка захистив докторську дисертацію «Тип літератури і тип художньо-літературної свідомості в літературному

процесі». Десять років він очолював спеціалізовану вчену раду із захисту кандидатських дисертацій в ОНУ імені І. І. Мечникова, котра дала дорогу в життя майже 40 кандидатам філологічних наук. Найбільше уваги приділяв Є. Черноіваненко-теоретик дослідженню давньої літератури та літературному процесу як явищу. Чимало його праць присвячено літературі в контексті культури, специфіці розвитку російської літератури. Усі його праці залишаються в активі нашого літературознавства, використовуються у коледжах і вищих навчальних закладах, є імпульсом для нових теоретичних та історико-літературних студій.

В особі Є. Черноіваненка українська філологічна наука мала вдумливого і здібного, блискуче ерудованого дослідника. За його ініціативи філологічний факультет ОНУ імені І. І. Мечникова багато співпрацював з польськими науковцями. Надзвичайно активно підтримав він ініціативу підписання Угоди з університетом у польському місті Білосток, де склалися щирі дружні стосунки з деканом філологічного факультету в Білостоці професором Я. Лавським та його дружиною, професоркою А. Яницькою. Неодноразово вони обговорювали спільні проекти конференцій, стажувань, публікацій монографій, обміну студентів та аспірантів тощо.

В останні роки життя науковець займався загальнофілософськими питаннями, його праця «Логіка людського життя» (2019) стала наслідком численних роздумів людини творчої над проблемами людського буття як гармонійного і щасливого існування. Друга частина цієї книжки есеїв має назву «Долаючи страхи». У ній Євген Михайлович утілює власні думки щодо прийняття смерті, її природи, смислів і втрати цих смислів у культурі повсякдення. У своїй по-справжньому філософській книжці він висловлював міркування щодо сенсу життя, долі, кохання, секретів здоров'я, віку, мистецтва старості. І в книжці, і в особистих розмовах повторював та інтерпретував думку Віктора Франкла, що єдиним засобом продовження життя може бути незавершене завдання, яке нам належить виконати. У професора Є. Черноіваненка, декана філологічного факультету, науковця, викладача, чоловіка, батька, дідуся... було чимало завдань, які він поставив перед собою. На жаль, йому не судилося здійснити всі свої плани, але основні він виконав із честю.

Наталія МАЛЮТІНА, Тетяна ШЕВЧЕНКО

Отримано 21 січня 2021 р.

м. Одеса